

VASTINE Markkinaoikeudelle

Vakuutuksien hankintaa koskeva valitus

Hankintayksikkö: Järvenpään kaupunki

Valittaja: LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola)

Hankintayksikön päätös: JARDno-2020-2040

Markkinaoikeuden Dno: 586/03.04.04.00.04/2022

Hankintayksikön vaatimukset

Järvenpään kaupunki vaatii, että Markkinaoikeus

- hylkää LähiTapiolan valituksen ja
- velvoittaa LähiTapiolan korvaamaan Järvenpään oikeudenkäyntikulut 1600 € laillisine korkoineen

Vakuutushankinta ja hankintayksikön hankintapäätös

MARKKINAOIKEUDEN VASTINEESEEN PYYTÄMIÄ TIETOJA	
Hankinnan ennakoitu arvo	800 000 (neljälle vuodelle laskettuna)
Hankinnan sopimuskausi	Toistaiseksi voimassa oleva sopimus
Tiedoksiannon päivämäärä ja asiakirjat	Vakuutusmeklari on lähettänyt päätöksen tiedoksi tarjoajille sähköpostilla 29.11.2022, jonka liitteinä ovat olleet Järvenpään kaupunginhallituksen pöytäkirjan ote sekä meklarin laatima hankintakertomus.
Hankintasopimuksen tila	Etätyövakuutus ei kuulunut aikaisempaan vakuutuskokonaisuuteen, joten vakuutusmeklari on laittanut sen voimaan Fenniassa 1.1.2023 alkaen ehdollisena Järvenpään kaupunginhallituksen (KH) päätökseen hylätä hankintaoikaisu kokouksessaan 16.1.2023. Vakuutusmeklari on myös tehnyt siirtohakemuksen työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen siirrosta Fenniaan. Mikäli KH hylkää hankintaoikaisun 16.1.2023, siirto astuu voimaan 1.4.2023. Vakuutusten hankintasopimukset ovat väliaikaisia, kunnes markkinaoikeus antaa päätöksensä asiassa 586/03.04.04.00.04/2022.

Järvenpään kaupunki on 29.9.2022 julkaistulla hankintailmoituksella kilpailuttanut kaupungin henkilövakuutukset. Kilpailutusta on hankintayksikön puolesta hoitanut vakuutusmeklariyhtiö Rewenda Oy. Kilpailutus on koskenut työtaturma- ja ammattitautivakuutusta, ryhmätaturmavakuutusta, matkavakuutusta sekä etätyövakuutusta. Kilpailutuksen perusteella hankittujen vakuutusten on määrä alkaa valitussa yhtiössä 1.4.2023 (etätyövakuutus 1.1.2023) Tarjouspyynnössä on ilmoitettu, että henkilövakuutukset keskitetään yhteen vakuutusyhtiöön ja vertailuperusteena on käytetty vakuutusmaksuja, tarjouspyynnössä tarkemmin kuvatulla tavalla. Vakuutusyhtiöiden on työtaturma- ja

ammattitautilain mukaisesti vahvistettava kullekin vuodelle maksuperusteet ja koska vakuutuksen on ollut määrä alkaa 1.4.2023, työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu on pyydetty laskemaan vuoden 2023 maksuperusteilla.

Määräaikaan mennessä tarjouksen jättivät If, Pohjola, Fennia, LähiTapiola, Turva sekä Protector. Fennian tarjous oli vertailuhinnaltaan edullisin ja Järvenpään kaupunginhallitus on 28.11.2022 tekemällään hankintapäätöksellä valinnut kaupungin henkilövakuuttajaksi Fennian.

LähiTapiolan oikaisupyyntö ja valitus

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö on tehnyt hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen sekä valittanut hankintapäätöksestä markkinaoikeuteen.

Valituksessaan LähiTapiola katsoo, että Fennian tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen ja se olisi sen vuoksi tullut hylätä. Kiteytettynä LähiTapiolan valitus perustuu siihen, että Fennian tarjouksessa on ilmoitettu vakuutusmaksuun sisältyvien lakisääteisten lisien suuruudeksi 16,74 %, kun niiden vuodelle 2023 vahvistetuissa maksuperusteissa tulee olla 17,85 %. Tämän vuoksi LähiTapiola katsoo, että Fennia ei ole laskenut tarjottua vakuutusmaksua vuoden 2023 maksuperusteilla ja että tämän vuoksi tarjous on tarjouspyynnön vastainen.

Lakisääteiset lisät työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksessa

Kuten LähiTapiola on valituksessaan todennut, lakisääteiset lisät koostuvat jakojärjestelmämaksusta sekä työsuojelumaksusta. Työsuojelumaksu on työtapaturma- ja ammattitautilain 233 §:n mukaisesti 1,75 prosenttia vakuutusmaksusta. Arvion jakojärjestelmämaksun laskennassa käytettävästä prosentista tapaturmavakuutuskeskus vahvistaa Työtapaturma- ja ammattitautilain 231 § mukaisesti vuosittain aina edeltävän vuoden toukokuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen vakuutusyhtiöt vahvistavat työtapaturma- ja ammattitautivakuutukselle maksuperusteet seuraavalle vuodelle. Lakisääteiset lisät on huomioitava maksuperusteissa. Tapaturmavakuutuskeskus vahvistaa kalenterivuoden päätyttyä lopullisen jakojärjestelmämaksun, joka voi poiketa annetusta arviosta. Vakuutusyhtiö tilittää tämän jälkeen jakojärjestelmämaksun tapaturmavakuutuskeskukselle.

Kuten LähiTapiola toteaa valituksessaan, lakisääteisten lisien osuus kokonaisvakuutusmaksusta on kaikilla vakuutusyhtiöillä sama ja näin ollen kaikkien vakuutusyhtiöiden vuosittaiset maksuperusteet ovat tältä osin yhteneväiset.

Fennian tarjous

Fennia on työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta koskevassa tarjouskirjeessään kohdassa 1 ilmoittanut, että *”Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vakuutusten vakuutusmaksut on tässä tarjouslaskelmassa laskettu vuoden 2023 maksuperusteen mukaisesti.”* Alakohdassa 1.1. todetaan seuraavasti: *Esitetyt maksut sisältävät työturvallisuus- ja jakojärjestelmämaksut, joiden osuus kokonaisvakuutusmaksuista on 16,74 %.*

Hankintayksikön menettely ja asian arviointi

Vakuutusyhtiöiden on siis lain mukaan vahvistettava jokaiselle vuodelle työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset maksuperusteet, joiden perusteella työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen vakuutusmaksut määrätään.¹ Vakuutusmaksu on lisäksi määrättävä vakuutuskauden alussa voimassa olevien maksuperusteiden mukaisesti.² Ilman tarjouspyynnössä ollutta mainintaakin vakuutusyhtiöiden on siten lain mukaan tullut käyttää vakuutusmaksun laskennassa vuoden 2023 maksuperusteita ja Fennia on

¹ Työtapaturma- ja ammattitautilain 166 §

² Työtapaturma- ja ammattitautilain 169 §

tarjouskirjeessään erikseen ilmoittanut, että näin on tehty. Sääntely on vakiintunutta, eikä hankintayksiköllä tai sen käyttämällä asiantuntijalla ole ollut syytä epäillä, ettei Fennia noudattaisi sille laissa asetettuja velvoitteita tältä osin. Hankintayksikön vastuulla ei ylipäätään voi olla sen varmistaminen, onko vakuutusyhtiö noudattanut työtapaturma- ja ammattitautilaisissa säädettyjä maksuperusteisiin ja vakuutusmaksun määräämiseen liittyviä velvollisuuksiaan, vaan hankintayksikön on voitava luottaa siihen, että vakuutusyhtiöt noudattavat niitä koskevaa sääntelyä.

Lakisääteisiä lisiä ei myöskään ole pyydetty erittelemään tarjouksessa, eikä niitä ole ilmoitettu otettavaksi huomioon tarjousten vertailussa, koska ne ovat jo lain mukaan kaikilla yhtiöillä saman suuruisia. Vertailtavina hintoina on käytetty vakuutuksenottajan maksettavaksi tulevia vakuutusmaksuja, tarjouspyynnössä esitetyn painotuksen mukaisesti. Kuten edellä on todettu, vakuutusyhtiön on vuosittain tilitettävä lakisääteisinä lisinä tietty osuus saamastaan vakuutusmaksusta tapaturmavakuutuskeskukselle. Tilitettävä osuus määräytyy aina tapaturmavakuutuskeskuksen laskelmien perusteella, eikä tarjouksessa sinänsä virheellisesti ilmoitetulla prosentilla ole vaikutusta siihen, kuinka suuren osan vakuutusmaksusta vakuutusyhtiö lopulta tilittää tapaturmavakuutuskeskukselle. Lakisääteiset lisät sisältyvät vakuutusmaksuun siten vuodelle 2023 vahvistetun prosentin mukaisena, tarjouskirjeen tekstistä riippumatta.

Työtapaturma- ja ammattitautilain maksun määräytyminen ja vuosittain vahvistettava lakisääteisten lisien³ suuruus ei ole yleisesti tunnettua tietoa. Hankintayksiköltä ei voi edellyttää työtapaturma- ja ammattitautilain maksun määräytymiseen liittyvän lainsäädännön ja tapaturmavakuutuskeskuksen normien ja ohjeistusten syvällistä tuntemista. Jos vuodelle 2023 vahvistettua prosenttia pyrkii selvittämään internetistä, siitä ei löydy tietoa. Tapaturmavakuutuskeskus vahvistaa jakojärjestelmämaksun suuruuden hallituksensa kokouksessa ja toimittaa tiedon vakuutusyhtiöille, mutta tietoa ei varsinaisesti julkaista missään. Myöskään vakuutusmeklariyhtiöille tätä tietoa ei toimiteta. Myöskään vakuutusyhtiöiden maksuperusteet eivät ole julkista tietoa ja käytännössä on siksi mahdotonta missään tilanteessa pitävästi varmistaa, onko vakuutusyhtiö laskenut vakuutusmaksun lain edellyttämällä tavalla vakuutuskaudella sovellettavien maksuperusteiden mukaisesti. Valituksen alainen asia on siis joka tapauksessa sellainen, että hankintayksikkö ei olisi edes voinut kiinnittää siihen huomiota. Hankintayksikkö on voinut luottaa siihen, että a) vakuutusyhtiö noudattaa laissa asetettuja vaatimuksia ja b) Fennia on erikseen ilmoittanut, että vakuutusmaksu on laskettu vuoden 2023 maksuperusteita soveltaen.

Edellä kerrotuilla perusteilla Järvenpään kaupunki ei siten ole menetellyt syrjivästi tai muutoin hankintasäännösten vastaisesti, kun se on hyväksynyt Fennian tarjouksen tarjousvertailuun. Hankintayksiköllä ei ole syytä epäillä, etteikö vakuutusmaksu olisi laskettu vuodelle 2023 vahvistettujen maksuperusteiden mukaisesti, kuten tarjouspyynnössä on edellytetty ja tarjouksessa on ilmoitettu. Näin ollen tarjous on tarjouspyynnön mukainen ja vertailukelpoinen.

Hankintayksikkö pyytää, että Markkinaoikeus hylkää LähiTapiolan valituksen.

Hankintasopimuksen tila vastineen jättöpäivänä

Hankinnan luonteen vuoksi hankintayksikkö on päättänyt Julkisista hankinnoista annetun lain 153 §:n mukaisesti järjestää hankinnan väliaikaisena markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen siirtoilmoitus työtapaturmavakuutuksesta on tehty ja vakuutukset alkavat väliaikaisen hankintasopimuksen perusteella Fenniassa 1.4.2023. Hankintasopimus ja siihen liittyvät vakuutussopimukset ovat irtisanottavissa lainsäädännön asettamissa puitteissa sen jälkeen, kun markkinaoikeus on antanut asiassa päätöksen.

³ Tarkemmin sanottuna jakojärjestelmämaksun suuruus. Työsuojelumaksun prosentti on kiinteä.

